

Н.П. Шульга, д-р екон. наук, проф.,
Київський національний торговельно-економічний університет

ОЦІНКА ВАРТОСТІ БАНКІВСЬКОГО КАПІТАЛУ

Розвиток фондового ринку, розширення масштабів та диверсифікація банківської діяльності, впровадження стандартів корпоративної культури та дієвих механізмів захисту інтересів власників, кредиторів, клієнтів, підвищення уваги до створення вартості при процесах злиття та поглинання обумовлюють необхідність впровадження в банках вартісно орієнтованого менеджменту. Це, в свою чергу, передбачає широке використання показників доданої вартості: економічної доданої вартості (Economic Value Added – EVA), акціонерної доданої вартості (Shareholder’s Value Added – SVA), ринкової доданої вартості – MVA (Market Value Added), повної (сукупної) акціонерної дохідності (Total Shareholder’s Return – TSR), рентабельності грошового потоку від інвестицій (Cash Flow Return on Investments – CFROI). Усі індикатори вартісно орієнтованого управління мають спільну основу – вони враховують вартість капіталу, який залучається банками для отримання прибутку.

Органи банківського нагляду та Базельський комітет вважають капіталом у банківській сфері власні кошти банку. При визначенні вартості капіталу банку прийнятною є модель CAPM (Capital Asset Pricing Model), запропонована У. Шарпом для оцінки норми дохідності проектів. Розрахунок вартості капіталу банку ґрунтується на визначенні безризикової ставки дохідності, коефіцієнта ризику банківської діяльності та середньоринкової дохідності ринкового портфеля цінних паперів.

На наш погляд, для банків України можна запропонувати декілька альтернативних варіантів прийняття безризикової ставки дохідності. Зокрема, ставку по депозитних сертифікатах Національного банку України на довгостроковий термін; плаваючу ставку по євробондах, емітованих в американських доларах, яка формується з двох частин – шестимісячної ставки по розміщених ресурсах – LIBOR плюс фіксованої премії за ризик країни; ставку по довгострокових валютних депозитах, які пропонують банки за участю іноземного капіталу.

Визначення коефіцієнта ризику для банківської діяльності є доволі складною проблемою. У зарубіжній практиці його розрахунок виконують спеціальні інформаційні та рейтингові агентства. Наприклад, у США агенція Ibbotson наводить дані про величину цього коефіцієнта для різних видів діяльності, в тому числі банківської. У Росії галузеві індекси окремих компаній визначають Індексне агентство РТС-Інтерфакс та інформаційне агентство “АК&М”. Останнє наводить зведений індекс, який базується на оцінці індексів акцій промислових підприємств, що увійшли до лістингу, Ощадного банку Росії та підприємств транспорту й зв’язку (усього 27 підприємств). Однак на основі даних цих агентств не можна визначити коефіцієнт ризику банківської діяльності. Аналогічна ситуація спостерігається й в Україні. Це обумовлено тим, що на вітчизняному ринку

обертаються лише акції поодиноких банків. В Україні, за аналогією із зарубіжними країнами, для встановлення коефіцієнта ризику банківської та інших сфер діяльності необхідно створити спеціальне інформаційне агентство.

Через нерозвиненість фондового ринку в Україні середньоринкову ставку дохідності ринкового портфеля можна визначити тільки приблизно. Для проведення відповідних розрахунків доречно обрати 20-25 компаній, чії акції котируються на ПФТС, включаючи акції банків.

Отже, за браком інформації розрахунки показників доданої вартості базуватимуться на ряді припущень щодо значень коефіцієнта ризику банківської діяльності та середньоринкової дохідності, внаслідок чого для зовнішніх співставлень (оцінки результативності роботи окремих банків) в Україні поки що ці показники є малоприматними. Разом з тим, їх доцільно використовувати в процесі управління банком (для прогнозування майбутніх грошових потоків, оцінки бізнесів та бізнес-підрозділів, стимулювання фахівців тощо).

Шульга, Н.П. Оцінка вартості банківського капіталу [Текст] / Н.П. Шульга // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник тез доповідей ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції (9-10 листопада 2006 р.). – Суми: УАБС НБУ, 2006. – С. 9-10.